

Kovács Béláné Pető Magdolna

25 ÉVES A BEDEKOVICH LŐRINC NÉPFŐISKOLAI TÁRSASÁG

A Társaság 1993. december 20-án, 21 alapító és 8 pártoló taggal jött létre Jászfényszarun. 1998 óta végzi közhasznú szervezetként közművelődési és kulturális tevékenységét. 2012 júniusától akkreditált felnőttképzési intézmény. A Népfőiskolai Társaság idős komori Bedekovich Lőrinc (1751–1823) nevét vette fel, aki kora elismert térképésze, geodétája volt, akit a Jászkun Kerület 1779. június 2-án választott meg a Jászság, a Nagykunság és a Kiskunság közös földmérőjévé. Mérnöki tevékenységét 40 éven át nyugdíjazásáig, 1819. december 31-ig folytatta. Jászfényszarun élt, gyermekei is itt születtek, hivatalát fia, ifjabb komori Bedekovich Lőrinc vette át.

A népfőiskolai tevékenység élő hagyományokra támaszkodik. Hitet és erőt merítenek az első jász népfőiskola munkájából, amely 1942-ben, illetve 1946-ban működött Jászberényben.

A mai Magyarországon a népfőiskola nem csupán egy a felnőtt neveléssel foglalkozó intézményforma, nemcsak egy célorientált közösség, hanem a demokrácia műhelye. Bár a létük összefonódott a politikai rendszerváltozással, mégis ezt a két és fél évtizedet a munkálkodásuk eredményeivel jellemezhetjük. Arról tudunk beszámolni, hogy hagyományokat teremtettek, közvetítettek – igyekeztek jól sáfárkodni gazdag örökségükkel, közösségek létrejöttét segítették, miközben folyamatosan tanultak és tanultak kommunikációt, együttműködést, a felnőttképzés módszereit, a jó gyakorlatok átadását.

„Létkérdés számunkra, hogy a népfőiskolai mozgalom fogalmát tisztázzuk: a célt és eszközt egységben látva arra törekszünk, hogy a tudás- és készségbeli lemaradásokat csökkentve segítsük a tanulni vágyó személyek és közösségek felzárkózását. Sajnálatos..., hogy a népfőiskolák a civil mozgalmak pályázati startvonalára kerülnek. Holott a felnőttképzés, a vidékfejlesztés területén számos projektjellemzővel alaposan rászolgáltunk arra, hogy a felnőttoktatási rendszer alapintézményeinek sorában elnyerje a folyamatos munka biztonságát.” (Sz. Tóth János, MNT elnökének gondolatai)

A Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság (BLNT) azzal az elhivatottsággal jött létre, hogy segítse a helyi közösségek szerveződését, teret biztosítson a művelődéshez, az élet-hosszig tartó tanuláshoz. Valamennyi népfőiskolai jellegű képzés célja egyfajta igénykeltés, szemléletformálás. Igénykeltés olyan ismeretek iránt, amelyeket az egyén tevékenységében, életminősége javítása tekintetében eredményesen tud hasznosítani.

A népfőiskola tevékenységei

Programjaik a 25 éven át, évente 10-55 alkalommal: ismeretterjesztő előadás-sorozatok az egészségsnevelés, környezetvédelem, gazdálkodás területén; pódiumestek, művészeti programok, hangversenyek, fotókiállítások, könyvbemutatók; húsvéti és karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó hagyományörző kézműves foglalkozások, kiállítások, vásárok; művészeti táborok, Erzsébet napi hagyományörző programok; Adventi Kávéházak; külföldi cserekapcsolatok; térségi és regionális rendezvények illetve fórumok és felnőttképzések.

A népfőiskola vidékfejlesztésben betöltött szerepe jelentős. A projektjeik célja a vidéki életmód értékeit őrző, hagyományokat éltető, egységes arculatú, vonzó és a népesség megtartására alkalmas település, térség kialakítása. Céljaik elérése érdekében intézkedéscsomagot fogalmaztak meg a LEADER akciócsoport tervezésekor is. A LEADER programjuk (elbírálás, szakértői tájékoztatás alapján is) szakmailag megalapozott, jól kidolgozott volt. A kultúrtörténeti értékekben gazdag település fejlődéséhez hozzájárult az is, hogy a hagyományokra épülő, egyedi turisztikai attrakciót is jelentő rendezvények lebonyolítása több mint 20 éve főként a civil szervezetek kezdeményezései alapján történtek. A folyamatosan megújuló humán infrastruktúra, a környezet- és egészségtudatos életmód, a munkalehetőségek javítása, a hagyományok ápolása mind hozzájárulnak a vidéki jólét növeléséhez. Mindezekon túl a megvalósuló turisztikai attrakciók tökevonzó, népességmegtartó erejűek. A tevékenységük során azt tapasztalták, hogy a vidékfejlesztés fenntarthatóságának kulcsa a hagyomány és innováció. Ezért visszatekintenek gyökereikhez, de egyben előre is lépnek az együttműködés, partnerség felé. Ezzel szolgálják a civil szervezetek társadalmi szerepvállalását, a nyilvánosságot, a helyi döntések előkészítésében történő közreműködést.

A népfőiskola szerepe jelentős a felnőttképzésben is. Projektjeikben a szakmában elismert, nagy tudású képzőket kérnek fel. A szervezet, a településen egyetlen civil szervezetként, akkreditált intézmény, munkaerőpiaci projektek megvalósítása során az intézményi akkreditáción túl 4 program akkreditációját szerezte meg. Mindezek a felnőttképzésben tágabb teret biztosítanak a szervezet számára.

A szervezet küldetesként fogalmazta meg: *„Célunk, hogy magas színvonalú képzések nyújtásával szolgáljuk a helyi, térségi társadalmat: résztvevőink számukra munkaerő-piaci, illetve életminőségük javítása tekintetében hasznos képzésekben vehessenek részt, partnerei legyünk a felnőttképzésben érintett civil szervezeteknek és humán erőforrás-fejlesztés iránt elkötelezett munkáltatóknak. Hosszú távú, bizalomra épülő kapcsolat kialakítására törekszünk, ezzel biztosítva stabil működésünket és növelve a népfőiskola márka értékét. Ugyanakkor célunk, hogy működésünk valamennyi érintettje elégedett legyen tevékenységünkkel, kapcsolatainkat a kölcsönös előnyök és partnerség elvei szerint alakítjuk.”*

A Népfőiskola műhelyei és programjai

A Népfőiskola keretein belül több műhely is alakult, a helyi értékek feltárására, bemutatására, a hagyományok megőrzésére, kreatív alkotó programokra.

A Drámapedagógiai Műhely több mint 20 éve, 1998 óta szervezi meg tematikus drámajátékos, komplex művészeti alkotótáborát. A településen több évtizedes hagyománya van e komplex tábornak, a drámapedagógiai módszer alkalmazásának, amely tematikus, alkotó jellegű és honismereti elemeket tartalmaz. Műhely tagjai saját gyermekközösségeikben folyamatosan alkalmazzák ezt a módszert – művészeti alapiskolában, osztályközösségekben, hitoktatásban, gyermekvédelmi, mentálhigiénés programokon. Kezdetben az iskola tanulóiból és visszatérő középiskolásaikból jelentkező gyermekek részére, majd a kistérségben, a környező településeken is meghirdették a bentlakásos tábort. A műhely önképző jelleggel előadásokat, tréningeket szervez, s rendszeresen meghirdeti a Szülők Akadémiáját is. A drámapedagógusok részére – továbbképzésként – szervezte meg sok éven át a „Bakancsos tábort”.

A Kézműves Műhelyben immár 25 éve népi kézműves és képzőművészeti programok valósulnak meg, amelyek kezdetekben főként az ünnepkörökhöz kötődtek. Pl. a gyermekek részére tavaszi játszóházak, télüző programok, a családok részére húsvéti tojásfestés, asztali, és ajtódíszek készítése, adventi koszorúk, kopogtatók készítése – mindezek negyed évszázaddal ezelőtt, amikor még nem volt hagyománya ezeknek a tevékenységeknek. Majd szegmentáltan tervezték a programokat, így volt kosárfonó tanfolyam – a hagyományos paraszti kézművesség továbbadására. A kerek aljú gazdasági kosár, a fonott tálca készítése mellett elsajátították a háztartásban használható kosarak s az egyszerű népi játékok készítését is. A program végén kiállítás a készített termékekből – a résztvevők megtapasztalják az alkotás örömét, s megteremthetik a fenntartható családi gazdálkodás alapját.

Varrókuckó (hímzés, varrás) – A jászsági hímzések elterjesztése Jászfényszarun, a kreatív alkalmazási formák. Céljuk olyan tevékeny kör alakítása, ahol vállalják egymás segítségét, a hiányos helyi tárgyi és szellemi néprajz kutatását. Olyan közösséget terveztek megvalósítani, akik a kézművesség hagyományait nem csak értik, tisztelik, képesek előállított tárgyaikkal továbbvinni azt, akár nyitott műhellyé válva. A többi műhellyel együtt – igazolva a népfőiskolai kezdeményezések, közösségépítés létjogosultságát – a ma is működő klubot felkarolta, támogatja a művelődési ház.

Az Erzsébet napi kézműves kiállítás- és vásár mellett évek óta megszervezik kis gyermek csoportoknak a hagyományörző kézműves foglalkozásokat és az Európai Mézes Reggelit is. Az utóbbi években nagy sikert arattak a Kerekítő programok, a tematikus népi játszóházak, a Baba-mama Klub foglalkozásainak támogatása is.

A Fotóműhelyben 15 éve fotóművészeti, dokumentáló és feltáró alkotások születnek, amelyekből évente rendszeresen fotókiállítást rendeznek. Több alkalommal terveztek a

Duflex Fotográfiai Stúdióval közösen a fotóművészeti alkotóműhelynek bentlakásos tábort, amely során a szakmai tudás gyarapítása mellett tematikus fotókat készítettek.

Témák voltak: a település hétköznapijai, ünnepei, épített örökségek, szakrális emlékek, természet, téli Balaton, hagyományörző rendezvények, ünnepségek, lovak, madarak. Az alkotásokból kiállítások, esetenként kiadványok készültek. Hirdettek természetfotó pályázatot gyermekeknek, ahol díjazásra és kiállításra kerültek a pályamunkák.

Kiadványaink

Vidék Parlamentje. Észak-alföldi Regionális Találkozó. Bedekovich Füzetek 1. 2000.

Kelet-magyarországi Drámapedagógiai Konferencia. Bedekovich Füzetek 2. 2000.

A nők szerepe a vidékfejlesztésben és a civil szervezetekben. Bedekovich Füzetek 3. 2001.

Esélyegyenlőség az Európai Unióban. Bedekovich Füzetek 4. 2004.

Gyökereink. Jászfényszaru a Duflex Fotográfiai Stúdió szemével.

Bedekovich Füzetek 5. 2004.

A magyar nyereg fejlődése. Tamus Antal bőrműves kiállítása. 2000.

Közéleti Civil Hírmondó újság (2007–2012)

Gyökereink – képeslapfüzet. 2004.

Zarándokúton a Jászságban. 2009; 2010.

Jászsági Civil Naptár. 2010.

Vállalkozó női praktikák és fortélyok. Vállalkozó nők kézikönyve. 2008.

Első lépések Jászfényszarun. Elmélet és gyakorlat egy projekt életéből. 2012.

Aromák, ízek, zenészek, írások. Roma antológia. 2013.

A Kozma-part emlékei. 2019.

Idősebb komori Bedekovich Lőrinc geodéta nyomában. Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára 853. 2019.

Jászfényszaru városközpontjának régi nevezetességei. Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára 854. 2019.

Úton a Bedekovichok térképeivel a zsebünkben. Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára 855. 2019.

Fotókiállítások és egyéb programok, projektek disszeminációs anyagai, prospektusok, naptárak, mappák, képeslapok, hűtőmágnesek.

Tagságunk

A népfőiskola tagsága jelenleg 159 fő, döntően helyi, térségi és elszármazott jászsági lakos. Sokan és sokat tettek/tesznek a népfőiskola értékteremtő tevékenységéért – a teljesség ígé-

nye nélkül azok, akik sok éven át rendszeresen önkéntesként munkálkodtak, ezzel is támogatva a szervezetet.

Az elnökség tagjai

Kaszainé Ocskó Györgyi kreatív, ötletgazdag és mindig vidám titkárként „tartotta a lelket a csapatban”, lelkes megvalósítója volt a drámatáboroknak

Baliné Bazsó Mária gazdaasszonya volt a programoknak és a pénzügyeknek, önkéntes felajánlóként, háziasszonyként mindig süteménnyel kedveskedett a programokra érkezőknek

Berényi Ferencné a felügyelő bizottság elnökeként a törvényességi felügyeletet látta el

Mészáros Tivadar felügyelő bizottsági tagként a gazdasági ügyeket felügyelte

Török Imréné Basa Judit felügyelő bizottsági tagként a kezdetektől segítette az ügyvitelt, a jegyzőkönyvek írója

Kocsis András majd 20 évig alelnökként lelkes megvalósítója volt a drámatáboroknak, az Erzsébet napi programok elmaradhatatlan köszöntőjével lepte meg a Böbékét, Erzsókákat

Farkas Kristóf Vince történész elnökségi tagként is, de már fiatal kora óta elkötelezett a Bedekovich család életművének kutatásában, feltárásában

Sándorné Tóth Éva elnökségi tagként segíti a népfőiskola zavartalan működését

Kovács Béláné Pető Magdolna a népfőiskola elnöke végzi az ügyvivő stratégiai munkáját.

A műhelymunkák megalapozói

Bordásné Kovács Katalin a drámapedagógiai műhely vezetője, a Szülők Akadémiája gondos tervezője s több mint 10 éven át Basa Évával együtt a drámatáborok megálmodója, kivitelezője; Lajkóné Tanczikó Tünde a kézműves foglalkozások, programok tervezője, kivitelezője

Samuné Tusor Mária a Duflex Fotográfiai stúdió alelnöke, 10 éven át a népfőiskolai fotóműhely vezetőjeként lencsevégre csábította a fotóművészet szerelmeseit.

Önkéntes, rendszeres munkát végző tagjaink

Kovács Béla a népfőiskola projektmenedzsere, 15 éven át több projekt megfontolt vezetője, erőssége az idő és pénzügyi ütemterv betartása, operatív, nála biztos kézben tudhatóak a projektek; Sándorné Pálfalvy Beáta a külkapcsolatok felelőseként számtalan színes programba vont be a népfőiskolát; Bobályné Bányai Mária kezdetektől a virágkötő és kézműves programok lelkes szervezője, megvalósítója; Dobos László a Jászok Egyesületének ügyvivőjeként már a megalakulástól rendszeresen figyelemmel kísérte, elismerte, támogatta a népfőiskola munkáját; Ézsiás Vencel hagyományörző huszárcapitány, a jászfényszarui Szűcs

Mihály Huszárbandérium parancsnokaként rendszeresen segíti népfőiskolai programok megvalósítását; Győriné ; Czeglédi Márta polgármester – az önkormányzat támogatásával gazdag szakmai program megvalósítását tette lehetővé. Hangosiné Réz Mária a népfőiskolai vásárok rendszeres értékesítője – a népfőiskolai kiadványok jó gazdájaként –, s a banki ügyek jó kapcsolata, korrekt segítője; Kovács Béla Gábor a kezdetektől az ügyvitel támasza, s az idegen nyelvi bemutatkozó anyagok készítője; Kónyáné Kolozs Katalin és Pásztor Zsuzsanna a számviteli munkákban jeleskednek; Pető István a honlap készítője, fenntartója, a digitális ügyvitel és informatikai oktatás szakembere, a fotóműhely ügyvivője; Petőné Kapalyag Éva a népfőiskola nagy rendezvényeinek, nemzetközi (SZIE, LEADER, APURE) és partneri programok mindig jász viseletben megjelenő háziasszonya; Polatschekné Rimóczi Melinda az informatikai oktatás rendszeres képzője, a népfőiskolai táborok újász programjainak gazdája, lebonyolítója; Soltész Anikó a SEED vezetőjeként is kiváló partner, szakmai tanácsadó a vállalkozás és vidékfejlesztő programokban; Ördögné Czeglédi Mária helyi ízekkel, portékákkal színesítette a kézműves vásárokat, a testvérvárosi (Kiskunfélegyháza) kapcsolatokban, vállalkozó női projektekben kiváló partner; Nagyné Kiss Mária ötleteivel, szakmai ismereteivel, kapcsolataival majd negyed évszázadon át gyarapította a népfőiskolát; Tamus Angéla már a kezdetektől fotózással majd vállalkozó női programok támogatásával, azokban való részvétellel jeleskedik; Fózer Tiborné és Kissné Szalai Csilla, az egészségprogramok legfőbb segítői; Tóthné Klippán Hedvig a drámatáborok aktív kivi-telezője, vezetője

Pártolóként munkájukkal is támogatták a népfőiskolát

Bali István az APURE (Európai Vidékfejlesztő Egyetem) alelnöke, Agraria APURE Egyesület elnöke, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzati Hivatal nyugalmazott külügyi szakreferense több közös vidékfejlesztési projektben együttműködő partner.

Czeglédi Gabriella a kezdetektől segítette az ügyvitelt, majd a szenior programokban aktív önkéntes (kosárfonás, varrókuckó, baba-mama klub).

Fleisz János a BINCISZ szervezet elnökeként a nagyváradi kapcsolatok lelkiismeretes vezetője. Pető Lászlóné 25 éven át minden Erzsébet napon mézes és rostélyos kalács alkotásaival várta a látogatókat. A sütés rejtelmeibe – más foglalkozásokon - a gyermek és felnőtt csoportokat is beavatta.

Sugár Istvánné a helyi újság főszerkesztőjeként a népfőiskola disszeminációjában mindig segítőkész együttműködő partner s közreműködő az első Erzsébet napi kézműves kiállítások, adventi hangversenyek megvalósításában.

Elhunytak

Bali Szabolcs, érdeklődéssel kísérte a programokat.

id. Harangozó Imre, aki rendszeresen látogatta a programokat, a tevékenységekről elismerően nyilatkozott.

Kovács Lászlóné Manyika, aki vállalkozóként bekapcsolódott a vállalkozó női projektekbe, bemutatta tevékenységét, segítette a projektek megvalósítását.

Litkei Antal prépost, aki a népfőiskola névválasztását is sugallotta, a meghívásoknak eleget tett, az adventi hangversenyek befogadjaként mindig nagy tisztelettel és elismerően nyilatkozott a közösség tevékenységeiről.

őzv. Győri Antalné Marika néni, lelkes és hűséges résztvevője volt szinte minden kiállításnak, előadásnak, hangversenynek.

Szeleczy Lajosné Varga Gertrud, Trudika néni a szövés „nagyasszonya”, aki a Kézműves Műhely munkáját segítette, ösztönözte.

Tamus Miklós, érdeklődéssel kísérte a programokat.

Víg János, érdeklődéssel kísérte a programokat.

Vízy Istvánné Julika néni, aki a fenntartható környezet érdekében szakmai tanácsaival, közreműködésével segítette a népfőiskolát, amíg egészsége megengedte örömmel vett részt a programokon, a tevékenységekről elismerően nyilatkozott.

Emléküket a társaság nagy tisztelettel őrzi.

Gazdálkodás és pályázatok

A működést s az értékteremtő szakmai programok megvalósítását hazai és uniós pályázati forrásokból biztosítják. Jelentős önkéntes munka, tagdíj, kiadványok előfizetése, támogatása és értékesítési bevétele, SZJA 1%, s alkalmankénti támogatói adomány is hozzájárult a népfőiskolai tevékenységhez. A nyertes pályázatok függvényében az éves céltámogatás 0,18- 12 M Ft között, 25 év átlagában 3,3 M Ft/év volt.

Hazai forrásokat nyert a Társaság a következő szervezetektől: Jászfényszaru Város Önkormányzata, Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, Vidék Parlamentje, FVM, Nemzeti Kulturális Alap, OFA Országos Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, Magyar Népfőiskolai Társaság, Nemzeti Civil Alap, Lakitelek Alapítvány, Jászok Egyesülete.

Jelentős projektek, amelyek európai uniós támogatással valósultak meg

Együttműködő női vállalkozók hálózata a valóságban és virtuálisan 2005–2006, HEFOP

Képzés szaktanácsadás vállalkozó vagy vállalkozni szándékozó nőknek Hódmezővásárhely, Jászfényszaru, Mezőkövesd, Szeged és Székesfehérvár helyszíneken 120 fő bevonásával. Vállalkozó nők a vidékért három megye, három régió határán 2007–2008 HEFOP; A Jászfényszaru és Szolnok helyszíneken zajló projekt során képzésekre, tanácsadásokra, szakmai tanulmányutakra, műhelymunkákra került sor 110 fő bevonásával, illetve kiadvány is készült.

APURE nyári egyetem – Grundtvig kapcsolatok, együttműködések 2009., 2010, TKA Szakmai tanulmányutak és jó gyakorlatok megismertetése során nemzetközi téren is bemutatásra kerültek a vállalkozó női programok.

Európa a polgárokért – Testvérvárosi találkozók 2010., 2011, TKA. Jászfényszaru Önkormányzatával partner a népfőiskola (pályázatok írása, programok megszervezése).

Első lépések Jászfényszarun 2011–2012, TÁMOP; Jászfényszaru Önkormányzatával konzorciumi partner a népfőiskola, a munkaerőpiaci reintegrációs programban 45 fő vett részt.

Családok népfőiskolája 2013. ÉAOP – A városközpont értékmegőrző támogatása és a városrehabilitációs pályázatok soft elemeiként a Népfőiskola több mint húsz féle programja, több mint száz alkalommal került megszervezésre, minden korosztályt külön-külön megszólítva. (kerekítő, tematikus játszóház, kosárfonás, rajz tanfolyam, varrókuckó, informatikai képzés, népzenei programok stb.).

Hagyomány és kreativitás a Zagyván innen és a Galgán túl – tanórán kívüli kulturális kapcsolatok 2013–2014 TÁMOP, amely keretében négy óvoda és négy iskola (Pusztamonostor, Jászágó, Boldog, Jászfényszaru) tanulói számára biztosítottak tanórán kívüli programokat – tehetséggondozás, szakkör, tematikus napok, tábor, tanulmányi kirándulás formájában.

A Korhatártalan Akadémia – Bedekovich hagyományok és innováció Jászfényszarun és térségében című GINOP-3.3.3-17-2017-00104 azonosító számú projekt (2018–2019) keretében Család- és négy programelemű Digit modulja IKT és szociális kulcskompetenciákat fejleszt, több mint 120 program valósult meg. A résztvevők tanúsítványt, illetve az év zárásakor „Akadémiai Diplomát” kaptak. A programot az eddigi hagyományok innovatív továbbfejlesztésével, a Digitális Jólét Program keretében és Jászfényszaru Város Önkormányzata támogatásával valósították meg.

A programokról tájékoztató a népfőiskola honlapján látható: www.bedekovich.hu

A népfőiskola elismerései

Jászfényszaru Város Önkormányzata: Jászfényszaruért emlékérem – 10 éve város Jászfényszaru, 2003.; 20 éves a Város – a város fejlődését segítő közreműködésért, 2013.; Elismerő oklevél a 25 éves tevékenységért, 2018.

Népfőiskolákért – Magyar Népfőiskolai Társaság kitüntetése, emlékérem, 2006.

Díszoklevél a közösségépítő munka elismeréseként, Jászok Egyesülete, 2006. Díszoklevél a közösségépítő munka elismeréseként, Jászok Egyesülete, 2011. Díszoklevél a közösségépítő munka elismeréseként, Jászok Egyesülete, 2016.

Jászok Egyesülete: Jászsági Civil Vándordíj 2011.

Fényszaruiak Baráti Egyesülete – mint alkalmanként partner helyi civil szervezet – elismerő oklevél, érem, 1997.; FÉBE elismerő oklevél, érem, 2008.